

# NAPREJ

„Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke“

Štev. 88.

V Ljubljani, petek dne 26. oktobra 1917.

Leto I.

## „Jakobova lestvica“

Sodrug Renner je razvijal na strankinem zboru avstrijsko nemške socialne demokracije svoj program o preureditvi Avstrije in sicer po onih načelih, ki jih je obrazil v svojem obširnem delu »Oesterreichs Erneuerung«. V tem delu analizira v članku »Jakobova lestvica« avstrijsko upravo. Označuje avstrijskemu državljanu za njegove pritožbe pot od okrajnega glavarstva na deželno vladno in od te na centralno vladno, kar primerja z Jakobovo lestvico. Kar hoče Renner predvsem reformirati v Avstriji, to je njena notranja uprava in postavlja dosedanj Jakobovi lestvici nasproti novo, ki naj pričenja z okrožji na podlagi narodnostnih mej, okrožja pa naj tvorijo narodnostne celote, nad katerimi vlada »narodna država«. Torej po nekoliko drugačni Jakobovi lestvici kakor doslej, naj pride Avstrija do toliko potrebnega notranjega miru. Ta Rennerjev načrt je nesocialističen, ker staro socialistično načelo zahteva samostojne narodne države, ki so edino zmožne za krepko življenje. Že Kautsky je odločno zavrnil Rennerjev načrt za prerojenje Avstrije ter pravi, da uče izkušnje dosedanje zgodovine, da se ne more meriti z notranjo silo nobena narodnostna država s čisto narodno državo, kajti v narodnostni državi se porajajo težave in problemi, o katerih narodna država ničesar ne ve. »Razvoj državnega življenja v zadnjih desetletjih v Evropi ne kaže nikjer tendence, da bi se trajno združevale narodnostne države v skupne tvorbe, temveč kaže le dva dogodka v nasprotni smeri: Razcepitev Avstrije v dve državi, od katerih je postajala ena vedno samostojnejša, namreč Ogrska, in razid unije med Švedsko in Norveško. Ta zadnji dogodek je izpremenil zvezno državo s skoraj 8 milijonskim prebivalstvom v dve majhni narodni državi, od katerih šteje ena nad 5 milijonov, druga nad 2 milijona prebivalcev. Ta dogodek, ki se je izvršil pred desetimi leti, osvetljuje jasno, da se narodna država še ni preživela«.

Zahteva socialističnega proletariata gre torej za tem, da se ustvarjajo suverene narodne države, ki si potem same določijo svojo notranjo organizacijo. Socialisti moramo hoditi torej ravno po nasprotni poti, kakor jo pa načrtava Renner: Odmeriti moramo najprej prostor in v tem prostoru zgradimo močne občine in okrožja. Samostojna narodna država je za razvoj proletariata neizmerne važnosti, ker se zamore udeleževati proletariata le tam vsega političnega in kulturnega življenja, kjer mu zadošča njegov materinski jezik. Preveč bridkih izkušenj imamo v Avstriji, da bi verjeli v to, da bi bila pri nas uprava, čeprav izvedena do skrajnosti po načrtih veleavstrijsca Rennerja, res pravična vsaki narodni skupini. Rennerjev načrt moramo zavračati, čeprav lahko marsikoga premoti s svojo sijajno stilizacijo, in odločno se priznavamo k načelom manjšine v avstrijsko nemški socialni demokraciji v tem vprašanju, ki zahteva »samoodločevanje narodov v Avstriji«. Sicer govori tudi Renner o samoodločevanju narodov. Toda v kakšni zvezi! Ustvari naj se zvezna država v Avstriji, ki zadosti samoodločevanju narodov. Po tem Rennerjevem receptu sploh ne pridejo narodi do samoodločevanja, ampak je že v tem samoodločevanje, če do-

bimo zvezno državo avstrijskih narodov! Zelo čudno zavijanje jasnega gesla o samoodločevanju narodov.

Rennerjev referat o demokraciji in narodni avtonomiji je izzvenel v sledečo resolucijo:

### I. Politična demokracija.

Obnovitev našega gospodarskega življenja, ozdravitev našega ljudstva in izpolnitev visokih socialnih nalog po vojni, vse to je nemogoče, če se ne izvede takoj demokracije lokalne uprave, če ne dobimo takoj okrožnih uradov, ki temelje na samovladu ljudstva, imajo pravico obdavčenja in postavijo v službo skupnosti gospodarske, kulturne in duhovne sile vse družbe. Čista gospodstvena vlada juristične birokracije kakor tudi gospodstvo klik in razredov kurij in volilnih korporacij ne obvladajo danes več državnih nalog, ker so nesposobni in ker jih narodi, ki so postali samozavestni, tudi nočejo dlje prenašati. Nemško delavstvo zahteva enotno, splošno okrožno ustavo za vso Avstrijo in sicer na podlagi narodne omejitve okrožij. V mešanih ozemljih pa na podlagi narodne ločitve v posebnih upravnih korporacijah. Odgovorni činitelji okrožne ustave so osvobodjeni potem vseh ovir, ki izhajajo iz jezikovnih sporov in se lahko nemoteni posvete gospodarskemu in socialnemu delu. Strankini zbor izjavlja, da je lokalna samovlada ljudstva prva in najnujnejša zahteva vsake reforme ustave. Protestira proti temu, da bi obstajala sramota kurij v občinah in deželnih zborih le eno uro preko vojne in zahteva za državljane obeh spolov takojšnjo uvedbo splošne, enake proporcionalne volilne pravice za občine in okrožja.

### II. Narodna avtonomija.

Strankini zbor zahteva iznovo, kakor je bil to že zahteval pred skoraj 20 leti skupni strankini zbor v Brnu, da se izpremeni Avstrija v zvezno narodnostno državo. Le taka država je v stanu, da zadosti neoporečni pravici vsakega naroda po samoodločevanju in združi lahko vse narode v mirno, gospodarsko in kulturno delo. Okrožna ustava in samovlada ljudstva v okrožju je edina možna pot, da se uresniči narodnostna zvezna država, ker ustvarja za tako državo lokalno podlago. Kronovine ne podajajo take podlage. To, česar potrebujejo narodi, je njihova državna združitev v zakonodaji in upravi, je njihovo konstituiranje kot delne države v narodnostni zvezni državi. Najkrajša pot k temu je: Vsi poslanci enega naroda se upostavijo kot zastopstvo naroda in se jim izroči v posebno upravo ozemlje, na katerem prebiva njihov v okrožjih organiziran narod. Državno samostojnost zahteva strankini zbor predvsem za nas Nemce same, a zahteva jo tudi za vse druge narode. Skupno državno upravo vodi zvezna država svobodnih narodov, ki se vladajo sami in ki določajo s sporazumom svoje skupne zadeve in jih urejajo s sorazmerno udeležbo na vladi. Da se izvede taka ustava, zato je poklican parlament splošne volilne pravice; če sedanji parlament odreče, naj izvrši delo novoizvoljeni parlament. Strankini zbor protestira v imenu vsega nemškega delavstva proti poizkusom nacionalno šovinističnih strank, ki so se sramotno izjalovili, da bi se nadomestilo to ustavno delo z državnim nasiljem absolutističnih vlad. Strankini

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Franciščanska ulica šte. 6, 1. nadstropje, Učiteljska tiskarna.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 30.—, za pol leta K 15.—, za četrt leta K 7.50, za mesec K 2.50. Za Nemčijo celo leto K 33.60, za ostalo tujino in Ameriko K 42.—. Posamezne številke po 10 vinarjev.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije za list so poštnine proste.

Inzerati: Enostopna peti vrstica 30 vinar, pogojem prostor 50 vinar; razglaš in poslano vrstica po 60 vinar; večkratni objavi po dogovoru primeren popust.

zbor odklanja tudi predlog, da bi ustvarjali s kakšnim »posebnim stališčem« iznova narodi prve, druge in tretje stopnje in se ustvarjali tako protežirani in odvisni narodi. Pri novi ureditvi odnosov med narodi ne sme biti dualizem nobena absolutna zapreka.

Rennerjevi predlogi so bili sprejeti soglasno.

Glede vprašanja, ali sme vstopiti socialni demokrat v ministrstvo, je bil predlagal sodrug Gröbner jasn predlog, da ne sme vstopiti noben socialist v ministrstvo in če vstopi, se ga mora izključiti iz stranke. Ta predlog je izpremenil strankini zbor takole: Strankini zbor izjavlja, da izrecno soglaša s tem, da sta odklonila klub in strankino vodstvo sprejem ministrskega mesta. (Drju. Rennerju in drju. Adlerju je prišla namreč od vlade ponudba, da vstopita v ministrstvo.) Ali je bil sprejet izpremenjeni predlog soglasno, ali s kakšno večino, o tem ne pove poročilo ničesar. Pravile, da je bil sprejet. Z odklonitvijo jasnega Gröbnerjevega predloga ima stranka odslej svobodne roke, če bi prišla še kakšna enaka ponudba in Renner lahko prične potem delati, da se uresniči njegova nova »Jakobova lestvica«.

K. Kautsky:

## Avstrija, in Srbija.

### 5. Osvoboditev balkanskih narodov.

Kljub pomisleka vrednih oblik, kakršne je zavzel panslavizem leta 1848., se ni mogla povzpeti avstrijska vlada v Krimski vojni, da bi zavzela odločno stališče proti Rusiji. V začetku je celo kazalo, da bo stvar Rusije pospeševala. Več pa ni spravila skupaj, kakor da je ostala v oboroženi nevtrali, ki pa ni bila Rusiji ravno prijazna.

Najbolj energično je nastopil proti Rusiji, željni Turčije, v začetku leta 1853. Napoleon. On kot dedič revolucije in parveni med vladarji se ni oziral na zakonite pomisleke in treba je bilo, da utrdi svoj ne še popolnoma zavarovani režim s sijajem velikih uspehov. Ni zahteval le, da se reši Turčija, temveč je obenem nameraval, da popolnoma zrevolucionira evropske meje. Švedska naj bi dobila Finsko, saški kralj naj bi dobil Poljsko, Avstrija naj bi dobila Rumunijo in Besarabijo, celo del južne Rusije do Krima. Tako bi bil odrezan Rusiji dohod do Turčije. Za to pa naj bi odstopila Avstrija Lombardijo sardinskemu kraljestvu, kar poznejšega italijanskega kraljestva. Pri tem pa je bilo seveda preračunano, da dobi razdeljevalec zakladov, ki niso bili njegovi, tudi odškodnino: najmanj Savojsko, morda se razširi tudi severna meja Francije.

Ko je izvedel Friderik Viljem IV. o tem, je bil ves iz sebe: Kaj naj bi pomenjal boj za take cilje drugega nego revolucijo? Ostal je trdno pri Rusiji. Ali tudi Avstrija je sovražila vsak vojni cilj, ki je pretil, da razvname revolucijo. Napoleon sam je pa knalu prilil vodo v svoje divje kipeče vino in se je zadovoljil s tem, da so postopali legitimni vladarji z njim tako kakor s sovrstnikom.

Krščanski narodi evropske Turčije, ki so bili prej vedno pripravljeni, da se spun-



tajo na prvi migljaj Rusije, so ostali v tej vojni mirni.

Puntarska nagnjenja Grkov se niso mogla uveljavljati napram angleškemu in francoskemu brodogradu. Tudi Srbi in Rumuni niso prišli do odločilnega stališča sprico ogromnih sil, ki so se pred njihovimi očmi borile med seboj.

Zmagovalci so napravili v pariškem miru leta 1856. prav bojazljiv poizkus v smeri, da bi postavili na mesto razpadajoče Turčije nasproti Rusiji življenja zmožno državo. Obe Podonavski kneževini, odvisni od Turčije, Moldava in Vlaška, sta dobili pravico, da izdelata lastno državno upravo potom izvoljenega ljudskega zastopa, boljše rečeno zastopstva bojarov. Obe kneževini sta se združili v eno državno tvorbo, v Rumunijo. Rumunija kakor tudi Srbija sta bili še dalje obvezani, da plačujeta Turčiji tribut, a hkratu sta bili postavljeni obe pod varstvo onih, ki so podpisali pariški mir. Rumunija in Srbija sta pa postajali vedno bolj neodvisni, zlasti s tem, da sta si izgradili lastne armade.

Ker je vedno bolj napredovala neodvisnost Rumunije in Srbije, ker je obenem Turčija vedno bolj gospodarsko propadala, ker je Turčija vedno bolj zatirala krščansko prebivalstvo, so vedno iznova nastajali upori, ki jih je Rusija podpirala na vso moč in jih seveda tudi izkoriščala. Poleg srbskega prebivalstva v Bosni in Hercegovini, ki je bilo še pod turško vlado, je nastopil na Balkanu nov element nemirov: Bolgari. Leta 1875. so se razširili upori v Bosni in na Bolgarskem tako zelo in je bilo turško protideloovanje tako okrutno, da je bila vsa Evropa razburjena. Srbija je tedaj mislila, da je prišel čas, ko lahko priklupi svoji državni tvorbi plemensko sorodno Bosno s Hercegovino. V ta namen je pričela leta 1876. vojno proti Turčiji. Obenem so proglasili bosanski uporniki, da se priklapijo srbski državi. Srbska armada je bila porožena, a sedaj je posegla vmes Rusija (1877) v zvezi z Rumunijo, ki se je proglasila za neodvisno. Avstrijsko nevtralnost je kupila ruska diplomacija s tem, da jej je obljubila Bosno in Hercegovino, kar je bilo seveda s stališča panslavizma in srbske nacionalne ideje neodpušljivo. (Dalje prih.)

## Vojna.

Dunaj, 25. oktobra. (Kor. ur.) Iz vojnoporočevalskega stana se poroča: S silnim, neodoljivim napadom na italijanske bojne črte pričela se je včeraj ob sedmih zjutraj dvanajsta soška bitka. Zvesto združene z nemškimi četami, ki imajo sedaj prvič priliko nastopiti proti verolomnemu nekdanjemu zavezniku, so po enournem uničevalnem artiljerijskem ognju naše infanterijske čete vkljub snegu in dežju naskočile v mesece dolgem delu izvrstno izgrajene sovražne pozicije. Naš napad je naletel na paznega sovražnika, kateremu se je bilo ukazalo, da se pod nobenim pogojem ne umakne niti za korak. Prišel se je srdit bližinski boj, ki je na mnogih mestih trajal nad štiri ure. Opoldne je bila fronta druge italijanske armade na mnogih mestih med blizu goriško-koroške meje ležečim Rombonom in med Avčami, ki so 10 kilometrov jugovzhodno od Tolmina, prebita. Naši planinski polki so bili, ki so z naskokom vzeli sovražne pozicije ob Rombonu in v bovški kotlini ter potem prodirali na desnem bregu Soče dalje proti jugozapadu. Dalje južno je moral sovražnik svoje pozicije prepustiti napadajočim Nemcem.

Z gorovja severozapadno od Krna so prodirale čete v silnem sunku daleč proti jugozapadu. Težak boj se je vnel za nadvladajoče višine zapadno in jugozapadno Sočinega ovinka pri Tolminu. Vendar so naše čete tudi tukaj vrgle sovražnika. Višine pri Volčah so v naših rokah. Tudi pri Avčah smo iztrgali Italijanom dolino nadvladajoče višine. Boji na banjski planoti se še nadaljujejo. V tem ozemlju, kjer se nahaja velika

masa italijanske artiljerije in kjer imajo tudi majhni sovražni oddelki tehnično izvrstno zgrajena strelišča, so imeli napadalci težak položaj, in to tem bolj, ker so Italijani besno streljali. Vendar se nam je posrečilo osvojiti tudi tukaj nekoliko strelskih jarkov. Tudi tukaj potekajo boji ugodno za nas.

V dolgih kolonah se eskortirajo italijanski ujetniki ob celi fronti k poveljstvom. Število ujetnikov znaša že čez 10.000 častnikov in mož. Pregledovanje velikega plena se vrši. Uplenili smo zlasti mnogo težkih topov.

Curih, 25. oktobra. Vojni poročevalec »Secola« poroča iz italijanskega glavnega stana, da se vrši streljanje nemških in avstroogrskih baterij ob gornji Soči po izredno metodičnem sistemu. Obstreljavajo se zlasti zadnje pozicije in zveze. Ogenj se siplje neprenehoma noč in dan z naraščajočo silo. Izid bojev je že negotov.

### Ofenziva proti Italiji.

Naša ofenziva proti Italiji poteka ugodno. Avstro-ogrski in nemške čete so po trdovratnih bojih iztrgale Italijanom Bovec ter višine zapadno od Volč in severovzhodno od Avč. Število italijanskih ujetnikov je znašalo prvi dan ofenzive nad 10.000 mož. O operacijah prejeli smo naslednja poročila:

Dunaj 25. oktobra. (Kor. urad.) Uradno se razglša: Dvanajsta soška bitka potekla iz iniciative v sili in smrti zvesto zvezanih centralnih držav, se je včeraj uspešno pričela. Ob sedmih zjutraj so mase naših topov pričele svoje uničevalno delo. Eno uro pozneje je v dežju in snegu nastopila naša infanterija k napadu. Vreme in gorovje je prodiranje silno oteževalo. Sovražnik se je branil trdovratno in obupno, a že opoldne je bila italijanska bojna fronta med Rombonom in Avčami na mnogih mestih razbita. Planinski polki so vzeli Bovec, nemške čete so vrgle dalje južno sovražnika v prvem naskoku nazaj. Višine severno od Volč in severovzhodno od Avč so bile zvečer popolnoma v posesti zaveznikov. Na severnem delu banjske planote so se Italijani našim napadom včeraj še trdovratno upirali. Na hribu sv. Gabrijela, pri Gorici in na kraški planoti ustvarila so krajevna podjetja predpogoje za nadalje boje. Artiljerijski ogenj je v tem prostoru na obeh straneh silno narasel. Do večera smo vjeli čez 10.000 mož, tudi nekaj brigadnih in divizijskih štabov. Plen se niti približno ne da preceniti. Pri armadi feldmaršala barona Conrada topniško delovanje. Šef generalnega štaba. — Večerno poročilo javlja kratko: Ob zgornji Soči zavezniki uspešno napredujejo. Število ujetnikov narašča. — Šef generalnega štaba.

Berlin 25. oktobra. Iz glavnega stana se poroča: Zvesto združene so včeraj nemške in avstro-ogrski čete ramo ob rami pričele boj proti nekdanjemu zavezniku. V širokosti 30 km so po kratkem silnem topovskem ognju hkrati preskušene divizije naskočile ter prodrle italijansko fronto v bovški kotlini in pri Tolminu. Doline zapirajoče sovražne pozicije smo vzeli v prvem naskoku. Vkljub žilavemu odporu dosegle so naše čete strma gorska pobočja ter vzele v naskoku sovražna opirališča, ki so se nahajala na višinah. Sneg in dež je oteževal prodiranje v raztrganem gorskem ozemlju. A naše čete so premagale vse ovire. Trdovraten odpor Italijanov smo morali na mnogih mestih zlomiti v srditih bližinskih bojih. Bojno delovanje se nadaljuje. Do večera smo vjeli čez 10.000 Italijanov med temi nekaj brigadnih in divizijskih štabov. Uplenili smo mnogo topov in raznega bojnega materiala. — Večerno poročilo: Boji na italijanski fronti potekajo ugodno. Prodiranje pri Bovcu in pri Tolminu nam je prineslo novih uspehov. Število ujetnikov in plena narašča. — Prvi generalni kvartirni mojster von Ludendorff.

Nemško uradno poročilo. Berlin, 25. oktobra. (K. u.) Zapadno bojišče: Arm. sk. prestol. Ruprehta Bavarskega: V Flandriji je bil močnejši ogenj kakor navadno v bojni zoni med obrežjem in Blankartsee. Od tukaj pa do Lyse je obsipaval sovražnik posamezne odseke z ognjenimi vali, ki so se zgostili zvečer med gozdom Houthouster in Paschenda-

ele v najsilnejši bobnajoči ogenj. Večjih napadov ni bilo. V Artoaju in pri St. Quentinu so bili za nas uspešni boji v predpolju. — Arm. sk. nemškega cesarjeviča: V prekopu Oise-Aisne je bilo le neznatno bojno delovanje sovražnika. Preden se je zmrčilo je narasel ogenj. Na nekaterih krajih so prodirale francoske poizvedovalne čete. Povsod smo jih zavrnili. Ponoči je bil ogenj prav živahen. Med Aisno in Mozo je bilo več poizvedovalnih bojev, ki so povzročali krajevno naraščanje ognja. — Na vzhodnem bojišču nič posebnega. — Na nekaterih oddelkih macedonske fronte se je ojačilo artiljerijsko delovanje. — Prvi gen. kv. mojster: von Ludendorff.

## Politični pregled.

= V proračunskem odseku se nadaljuje glavna debata o državnem proračunu. Posl. Zenker govori o tem, kakšen bo proračun v mirnih časih. Poleg potrebščin 5 in pol milijard kron, pride še poldruga milijarda za amortizacijo vojnih dolgov in povišani izdatki za uradniške plače itd. Dolžnost glade je, da izjavi, kako si predstavlja prihoditev državnega gospodarstva. Sodrug Pittoni opozarja na to, da je narasla vrednost naših ladij od 20 milijonov na 220 milijonov nominalne vrednosti vsled spekulacij na borzi. Nemogoče je, da bi prevzela država ladje, ki so za naše narodno gospodarstvo neobhodno potrebne, za sedanjo nominalno vrednost.

= Gosposka zbornica je sprejela zakonski načrt o zavarovanju rudarjev proti nezgodam.

= Iz italijanske zbornice. Glede obdolžitev s strani italijanskih socialistov, da je mnogo italijanskih listov podkupljenih, je bil sprejet predlog socialistov, da preišče posebna parlamentarna komisija življenske pogoje italijanskih časopisov. Vojni minister je govoril o novi ofenzivi na bojišču in dejal, da je ugotovljeno, da so Nemci na Tirolskem in najbrže tudi na soškem bojišču. **Vojna je postala taka, da gre za izčrpanje moči.** Če odreče odporna sila le za četrt ure, pa je vojna lahko odločena. Kar gre preko tega, za to ne more prevzemati odgovornosti ne minister, ne parlament, kajti varnost in nedotakljivost domovine gre nad vsem drugim. To naj bo sovražniku v svabilo. (Vojnega ministra so nato objemali in poljubovali.) Govor vojnega ministra bodo razširili z lepaki po vseh občinah.

= Proti posebnemu miru, a za splošen mir. V italijanski zbornici je govoril socialist Graziadei. Dejal je, da ne streme italijanski socialisti po posebnem miru, temveč po tem, da se doseže v najkrajšem času splošen mir. Državni dolg Italije znaša s koncem tega meseca 40 milijard lir, to sta dve tretjini vsega narodnega premoženja. Italija je napravila zelo napačen račun. Računala je, da bo trajala vojna tri mesece in da bo veljala pet milijard, ki naj se poplačajo z davki iz Trsta in Tridenta. Glede turinskih nemirov je izjavil, da so bili šele v drugi vrsti politični in protivojni. Resnica je, da je manjkalo kruha po cele dneve in tedne v Turinu, Rimu, Neaplu in drugih krajih.

= Pred velikimi dogodki. Praški »Venkov« piše: Angleški listi so polni senzacionalnih vesti. Trdijo, da pripravljajo centralne države ofenzivo od treh strani. Ena je že začela — proti Rusiji. Druga bo na italijanski fronti, ki jo bo baje vodil Mackensen, tretjo pa general Falkenhayn proti Angležem v Aziji. To da je tisti veliki dogodek, o katerem je govoril nedavno Radoslavov. Angleže zanima najbolj nemška ekspedicija v Mezopotamijo. — Spravljajo jo v zvezo z izjavo nemškega potovalca dra. Petersa, ki je trdil, da se more priti do miru le tedaj, ako bo Anglija poražena. A do tega poraza more priti, ako se skupno s Turki odpošlje nemška vojska v Malo Azijo, od tu na Sueski kanal pa v Egipt. Ta Petersov načrt je baje sprejel nemški cesar in se ima sedaj realizirati. Dnevno prihajajo v Carigrad ve-



liki vlaki z vojaštvom, topništvom in strelivom in se pošiljajo dalje v Malo Azijo. Sedaj da se imate osvojiti Mezopotamija in Egipt. Vojska Falkenhayna šteje 600.000 mož in so v njej Nemci, Turki, Avstrijci in Bolgari. Vse postopanje te ekspedicije da je bilo dogovorjeno v Sofiji, a sedaj na novo v Carigradu. Če ta ofenziva uspe, je mir zagotovljen v nekoliko mesecih. Na drugi strani pa poročajo franc. in švicar. listi o odredbah entente proti tej ofenzivi. Poročali so zadnji, da je železniški osebni in blagovni promet iz Francije v Italijo ustavljen za civilno prebivalstvo. Nepristano da vozijo vojaški vlaki iz Francije v Italijo. Prihaja da tudi moštvo angleške vojske in strelivo. Tudi v Aziji da ententa dela velike priprave. Tudi japonska vojska dohaja baje v Perzijski zaliv. Ni dvoma, da se pripravljajo veliki dogodki. Nato bi kazala tudi izjava nemškega admiral Tirpitz: govorjenje prenehaj zopet; topovi imajo odločiti o miru, ne pa diplomatske note in govori v parlamentu.

**= Na Ruskem so pesimistični.** Na seji predparlamenta sta izjavila admiral Nimitis in vojni minister Verhovskij, da je vojaški položaj za Rusijo skrajno neugoden. Od kar je bil nastopil Kornijlov, so odnosi med moštvom in častniki skrajno slabi. Čete nimajo nobenega zmisla za vojne cilje. Armada ima tudi težave s prehrano. V nekaterih okrajih ima prebivalstvo n. pr. obilo kruha, a ga noče pošiljati armadi. Disciplina je edina pot, da se uredi razmere. Nato je razvijal ministrski predsednik program vlade o organizaciji armade. Program vlade je bil, da se zavaruje svoboda ruske države, da se ohranijo pridobitve revolucije in novi režim. Le zneznatnimi izjemami se niso pojavili nikjer v armadi poskusi, da se obnovi stari režim. Ako bi ne bila razdrta skupina izdajic, ki jo podpirajo fanatiki, silnega dela demokracije, bi se bila izpolnila obljuba demokracije, da prinese letošnji Božič Rusiji in njenim prijateljem mir. Kerjenskij poudarja, da so se sedaj združili v vsej armadi poveljstva s pametnimi in resnicoljubnimi elementi proti anarhiji in razdiranju. Na nobeni fronti in v nobeni armadi ni poveljnika, ki bi bil sovražen sistemu Kerjenskega. Le pravilna organizacija in enakovrednost teh treh instanc — poveljstev, vojaških komisarijev in polkovnih odborov — lahko ustvari armado, katere bojna moč bo taka, da bomo lahko dejali zastopnikom ruskega ljudstva v ustavodajalni zbornici, da ustavimo sovražnikovo ofenzivo. Kerjenskij apelira na člane predparlamenta, naj porabijo ves svoj vpliv, da se prepodi sovražnik in da pride revolucionarna armada Rusov v tak položaj, da se uspešno loti svojega dela za reorganizacijo.

**= Pred novo revolucijo na Ruskem?** Iz Kodanja poročajo, da prihajajo semkaj potniki iz Rusije, ki pripovedujejo, da sta nasvetovala angleški in francoski poslanik svojim državljanom, naj zapuste Rusijo prej ko mogoče, ker so notranjo politične razmere take, da privedejo lahko do novih revolucionarnih nemirov. V Petrogradu narašča razdražljivo razpoloženje proti Angležom in Francozom. Vsak večer so demonstracije pred angleškim in francoskim poslaništvom.

## Dnevne beležke.

**— Kako je Ljubljana »preskrbljena« s premogom.** »Slovenski Narod« poroča sledeče: Premog je za prebivalstvo Ljubljane skoraj še večjega pomena od krompirja, ker surovega krompirja nikdo jesti ne more, in prišli smo tako daleč, da s trepetom premišljujemo, bomo li mogli skuhati tistih par krompirjev, katere nam je dunajska vlada dosedaj naklonila. Ne izdamo nobene tajnosti, če odkrijemo, da je Ljubljana danes brez vsakega premoga. Mestna aprovizacija ga ima še pičlo 20 vagonov, ki so ji bili v namene kuhanja odkazani. To se pravi: če hoče mestna aprovizacija to zanikrno mno-

žino pravično razdeliti, potem ga sme dati le tistim, kateri hočejo z njim kuhati, izključeni so pa vsi tisti, ki bi hoteli z njim greti svoja stanovanja. Dejstvo je, da nima Ljubljana danes niti koščka tistega premoga, katerega imenuje Nemec »Heizkohle«. Ako zapade sneg, ako nastane ostra zima, bo v Ljubljani položaj tak, da se bodo morali zapreti vsi javni uradi in da bo moralo ljudstvo že podnevi pod odejo ležti, če se bo hotelo za silo ogreti. Premoga ni na magistratu, kjer uradniki v svojih temnih in vlažnih luknjah že sedaj prezebajo, ni ga tudi pri deželni vladi. Grof Attems, deželni predsednik, je dobil od centralne komisije dunajske brzovjavke, s katero so mu nakazali 30 vagonov premoga, ki naj se rabi za kurivo po uradih. Visoki gospod, ki takih brzovjavk ni znal presoditi na njihovo pravo ceno, je bil ponosen na to nakazilo. Poslal je svojega delegata v Zagorje in Trbovlje, da bi bil teh 30 vagonov premoga prejkotprej izvalil v Ljubljano. Nesrečnega delegata pa so tako v Zagorju kakor v Trbovli uljudno posadili pred vrata, ter ga potolažili, da morda pride premog v Ljubljano, če bo dobro šlo, po preteku enega leta! To se pravi nikoli! Stvar je torej obupna, in iz nesreče, katere preti naši revni Ljubljani, skoraj ne vidimo izhoda. Vprašujemo se, je-li moralo biti, da je prišlo tako daleč? Ne očitamo pa dunajskim krogom, da bi v tem oziru Ljubljana bila deležna kake posebne mrznje, razmere na Štajerskem in na Koroškem so ravno iste. Povsod kriče te razmere proti nebu in povsod pričajo o tem, da država nima tiste uprave, katere bi imela kaj ciljev in katere bi jih umela tudi doseči. Kranjska ima toliko domačega premoga, da bi se bila brez težave — vsaj beraško, bogatije itak ne zahtevamo — preskrbela. Že junija meseca so zastopniki ljubljanskega mesta — dotično poročilo županovo se je v zadnji seji mestnega sveta dobesedno prečitelo — opozarjali vlado, da se je trboveljska družba izrazila, da bi na nekem novem prostoru pri kočevskem premogokopu lahko pričela z dnevnim kopanjem, če bi se ji dalo na razpolago kakih 200 delavcev, magari tudi vojnih vjetnikov. Pri tem se lahko nakopje — tako se je govorilo — čez zimo 3000 vagonov premoga. Če bi se ta premog delil med vojno upravo in med aprovizacijo ljubljanskega mesta, bi pridobila vojna uprava 1500 vagonov, mesto pa bi bilo dobilo isto število vagonov. Ker potrebuje ljubljansko prebivalstvo za zimo 3000 vagonov, bi se bila dosegla ponižna preskrba, za katero bi bilo prebivalstvo, — ker ve, da se v vojski mora vtesniti, — hvaležno. Ta projekt smo nosili k deželni vladi in od deželne vlade k centralni komisiji dunajski, ali danes je zapal, dasi je trboveljska družba že davno dobila zahtevanih 200 delavcev! Dežela producira obilo premoga! Ostane nam edina tolažba, da bo mestni magistrat dne 4. novembra delil izkaznice za premog, tako da bode imela Ljubljana na papirju dosti premoga, dočim magistrat niti koščka tega kuriva dobil ne bo! Ali se bomo potem čudili, če bo ljudstvo zagazilo v napačno vero, da sedi župan ljubljanski na premogu ter ga vzlic izkaznicam deliti noče?

**— V nemškem gledališču** so pričeli snoči s predstavami. Gospoda gotovo ne sedi v mrzlih prostorih in v temi. Kakor poročamo zgoraj proti ljubljanskemu prebivalstvu, da bo moralo posnemati medvede, ki zlezejo na zimo v brloge k zimskemu spanju. Brez predstav v nemškem gledališču bomo prav lahko prebili, tudi brez predstav v obeh kinematografih. Kolikor imajo ti zavodi na razpolago kuriva, naj se ga jim zapleni na korist tistih, ki nimajo doma nobenega polenčka in nobenega koščka premoga in ki sedaj pobirajo po tivolskem gozdu vsako drobno vejico. Sedaj pobirajo ljudje to, kar leži po tleh, ali ko pritisne pravi mrz, bodo lomili zdrave veje in ruvali drevesca, česar jim seveda nihče ne more zameriti. Zdi se nam, da je skrajni čas, da se otrese mestna aprovizacija vseh obzirov in vzame tam, kjer je kaj kuriva. Čeprav ni veliko, nekaj je vendar.

**— Minister za prehrano** obljubuje od pomoč za aprovizacijo Ljubljane. Poslanec dr. Ravnihar je bil v avdijenci pri ministru Höferju. Razgovor je tikel nezadostno aprovizacijo Ljubljane z moko, krompirjem, mlekom in mastjo. Okrajna glavarstva ne podpirajo ljubljanske aprovizacije. Ljubljanska okolica bi morala dobaviti 150 vagonov krompirja, pa je v resnici dala le 10 vagonov. Mleka potrebuje Ljubljana vsaj 2000 l dnevno, pa dobiva komaj 150 l, množina, ki ne zadošča niti za dojenčke. Deželno mesto za dobavo živine je nakazalo Ljubljani 300 ogrskih presičev. Med temi ni bilo špeharjev. Zgodilo se je, da je 80 teh prašičev dalo le 80 kg masti. Ljubljana že od maja meseca pogreša dobavo masti. To zlasti občutijo železničarji, ki morajo plačevati celo do 32 K za en kg slabe masti. V razgovor so prišle tudi vojne kuhinje v Ljubljani — Minister je obljubil odpomoči tem razmeram, potem ko se bode na skupni seji vseh prizadetih činiteljev ugotovila nezadostna množina potrebščin ter dalje ugotovilo, kdo vse je dolžan aprovizacijirati Ljubljano z njimi. Minister je pripravljen izreči najstrožje ukaze, da bo dobava omenjenih potrebnih živil točno funkcionirala.

**— Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju** mestne občine ljubljanske od 14. do 20. oktobra: Novorojencev 11, umrlo je 32 oseb in sicer 16 domačinov in 16 tujcev. Na griži je umrl 1 tujec, na jetiki so umrle 3 osebe. Za nalezljivimi boleznimi je obbolelo: Za tifuzom 1 domačin, 1 tujec in 98 vojakov; za grižo 6 domačinov, 1 tujec in 118 vojakov; za difterijo 1 domačin in 2 tujca.

**— Pritožbena komisija v Ljubljani** je včeraj razpravljala o zahtevah delavcev kranjske industrijske družbe na Jesenicah. Komisija je ugodila velikem delu delavskih zahtev; zlasti glede povišanja plač in skrajšanja delovnega časa. Obširneje bomo poročali, ko dobimo celotno poročilo.

**— Roparski napad na slikarja Žmitka.** Preteklo nedeljo se je akademni slikar Žmitka mudil v Kamniku. Postaje načelnik ga je povabil, naj prenoči pri njemu. Gosp. Žmitka se je v družbi zakasnil in sam šel proti železniški postaji. Na poti je nekdo skočil proti Žmitku in mu zadal tako močan udarec po glavi, da je nezavesten obležal. Zavedel se je šele proti jutru. Ropar je gosp. Žmitku vzel uro in nad 200 K denarja.

**— 50 letni ne bodo odpuščeni?** Ogrski listi poročajo: Kakor je že znano, je odredil cesar, da se odpošle letnik 1865—1866 na dopust. Takoj po tem milostnem aktu se je pričelo gibanje in je zavzel vojni minister negativno stališče, češ da bi odpustitev 70.000 mož vplivalo na zmanjšanje armade, ki bi se težko dalo nadomestiti.

**— Romunski petrolej.** Kakor poročajo, narašča produkcija romunskega petroleja nad vse pričakovanje. V septembru so dobili 250 cistern. Vsak dan izvažajo na Avstro-Ogrsko po dva železniška vlaka, ki imata po 60 voz, petroleja. — Toliko petroleja in vendar tako pomanjkanje. Kam izginja?

**— Milijonski promet v verižni kupčiji.** Z Dunaja se poroča: Urad proti vojnemu oderuštvi je zajel tolpo verižnih prekupcev, ki je imela milijonski promet v manufakturnem in tekstilnem blagu. Glavar te tolpe, trgovec Ignacij Hacker, se že nahaja v zaporu. V kolikor se je dosedaj dognalo, je v zadevo zapleteno mnogo beguncev. Za neko tvrdko so posredovali Hacker in njegovi sokrivci za 8 milijonov blaga, ki je večjim delom prišlo iz Ogrske ter se je zopet nazaj na Ogrsko prodalo. Proti glavnemu kupcu blaga, znani tvrdki Lessner, ki je imela v zadnjih mesecih čez 25 milijonov kron prometa, se je razum tega vložila ovadba zaradi hudodelstva navijanja cen.

**Iz krogov ljubljanskih železničark.** Ker ne dobimo od nobene strani pomoči, se obračamo na javnost, da ta izve, kake rožice nam cveto in kako velikodušno skrbi za nas »aprovizacija južne železnice na glavnem kolodvoru Ljubljana.« Ko se je ustanovila mestna aprovizacija, so zaželeli uradniki in uslužbenci južne železnice glavni kolodvor lastno aprovizacijo, ki naj bi jih oskrbovala z vsemi potrebščinami.



Deželna vlada je ugodila tej prošnji. Aprovizacija je začela delovati. Imeli smo lepši, cenejši kruh in večjo kvantiteto kakor mestno prebivalstvo. Dobivali smo tudi več moke kakor jo je dajalo mesto. Dobivali smo surovo maslo, mast ali slanino po 13 do 18 K kg vse poletje. Žal, da dobra postrežba ni trajala dolgo. Kar naenkrat so cene poskočile, kvantiteta se je zmanjšala, kvaliteta poslabšala. A molčali smo v trdni nadi, da bo jeseni zopet bolje. Toda pošteno smo se varale. Razmere se niso izboljšale, nego postale so tako neznozne, da nam drugega ni preostajalo, kakor pritožba na deželno vlado. Deputacija žen je povedala svoje težnje in prosila takojšno pomoč. Minilo je od tega že več mesecev. Dosegle smo le, da so dolžili moše — železničarje, da hujskajo svoje seproge in zgodilo se je celo, da je bil železničar zaradi tega premeščen. Zopet smo molče trpele. Mesto je razdeljevalo krompir na osebo po 3 kg za 14 dni. A glejte čudež! Južnim železničarjem pa je dala njih aprovizacija za ves mesec le po 2 kg krompirja za osebo. Mestna aprovizacija je razdelila nekaj čebule, železničarji ne rabijo čebule! Višek oderuštva je pa cena špehu, ki ga prodaja železničarska aprovizacija po 26 K in mast po 30 K. Zopet se je napotila deputacija k deželni vladi z nujno prošnjo za hitro od pomoč. Ali bodo naše prošnje uslišane, ne vemo. Mesto razdeljuje že drugič posameznim okrajem slanino po 8 K 80 vin. Železničarji je ne moremo plačati kg po 26 K, zato ostanejo brez zabele. Slavna deželna vlada naj aprovizaciji južne železnice glavni kolodvor Ljubljana regulira cene vsaj po cenah mestne aprovizacije, ali pa naj ji jo pa nemudoma odvzame ter izroči tudi aprovizacijo železničarjev mestu. Naj pripomnimo še nekaj! Deželna vlada je določila za osebo mesečno po 1 kg sladkorja. Železničarji smo dobili ves za čas od 24. septembra pa do 31. oktobra, to je, za 5 tednov na osebo 1 kg sladkorja. Ravno tako se nam striže pri moki. Mesto 20 kg „Mahlprodukte“ na 5 tednov. Tako se izgubi tu en teden, tam zopet teden v prid aprovizacije. Dolgo smo molčale; zdaj pa damo železničarskim ženam samo ta svet, ki ga je dal član mestne aprovizacije: *Napravite petico, podpišite jo vse, in oddajte pri mestni aprovizaciji. — Več železničark. —* (Op. ured. Z aprovizacijo so križi in bodo še večji. Tudi naše prepričanje je, da je aprovizacija tem boljša, čim bolj je centralizirana in — kar je glavno — upravljena mora biti demokratično. Železničarke, ki uvidevajo potrebo spremembe pri svoji aprovizaciji, naj napravijo petico in jo podpišejo v svojih organizacijah, ali naj jo pooblaste tovarišice v ta namen. Kolikor nam je znano iz mestne aprovizacije, vemo, da se je ta vedno upirala cepljenju aprovizacijskega aparata. Velika nesreča za vso aprovizacijo je to, da ni enotna, res organizacija, marveč se vse skupaj smatra le za nekakršne pomožne akcije.

## Aprovizacija.

**Izkaznice za petrolej** se izdajajo le jutri pri krušnih komisijah. Stranke, ki ne pridejo h krušni komisiji, dobe izkaznico na magistratu, le če bi preostalo kaj petroleja.

**Obiskovalcem vojne kuhinje.** Vsi obiskovalci vojne kuhinje bi bili morali oddati do minulega četrta v mestnem aprovizacijskem uradu na Poljanski cesti št. 15, I. nad. nakazila za krompir, za moko in za mast. Ker se jih največ še ni oglasilo, opozarjamo vse, ki hočejo še nadalje jesti v vojni kuhinji, naj nemudoma izroče zgoraj navedena nakazila na Poljanski cesti št. 15 v prvem nadstropju. Kdor tega ne bo storil do sobote, dne 27. t. m. ne dobi v vojni kuhinji več hrane.

**Meso za uradniške skupine.** Mestna aprovizacija bo oddajala v soboto, dne 27. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa meso uradniškim skupinam. Red je ta-le: Od 2. do pol 3. prva kategorija št. 1 do 200, od pol 3. do 3. prva kategorija št. 201 do konca, od 3. do pol 4. druga kategorija, od pol 4. do 4. tretja kategorija in od 4. dalje četrta kategorija.

1 oseba dobi četrt kg, 2 osebi pol kg, 3 do 4 osebe tri četrt kg, 5 do 6 oseb 1 kg, 7 do 8 oseb 1 in četrt kg, več kot osem oseb 1 in pol kg.

**Špeh za II. okraj št. 1 do 1000.** Stranke II. okraja prejmejo špeh v soboto, dne 27. t. m. na Poljanski cesti št. 15. Red je ta-le: Od 1. do 2. št. 1 do 200, od 2. do 3. št. 201 do 400, od 3. do 4. št. 401 do 600, od 4. do 5. št. 601 do 800, od 5. do 6. št. 801 do 1000. — Vsaka oseba dobi četrt kg. Kilogram stane 8 K 80 vin. Poleg nakazil za mast prinesite s seboj tudi mesečna maščobna nakazila.

## Zadnje vesti.

### Poročilo italijanskega generalštaba.

Dunaj, 25. oktobra. (Kor. ur.) Iz vojnoporočevalskega stana: Poročilo italijanskega generalštaba z dne 25. oktobra: Včeraj zjutraj je pričel sovražnik po odmoru nekaj ur zopet z močnim artiljerijskim ognjem na vsej fronti, ki je imel med južnim pobočjem gore Rombon in ozemljem severno banjske planote značaj uničevalnega ognja. Nato so pričele velike pehotne mase z napadom v tem oddelku. Soteska pri Lagi je vzdržala naval sovražnika, vendar pa se mu je posrečilo bolj proti jugu, tudi zato, ker je bila gosta megla, ki je uničevala učinke našega zapiralnega ognja, da je vdrl v naše najprednejše črte na levem bregu Soče in se je polastil ofenzivne pozicije mostišča pri sv. Mariji in sv. Luciji. (Sv. Marija je grič med Tolminom in sv. Lucijo.) S tem se je premestila bitka na desni breg Soče. Obenem smo zavrnili močne napade, izvršene zapadno od Bojnika in na zapadnem pobočju sv. Gabijela. Sovražnik je podvzel protinapade, pri čemer smo napravili nekaj sto ujetnikov. Živahnemu delovanju sovražnikove artiljerije na Krasu smo učinkovito odgovarjali.

### Nobenih mirovnih ponudb od Nemčije.

London, 25. oktobra. Carson je imel v Portsmouthu govor, v katerem je dejal, da je prišla vojna v tak štadij, da ne more nihče misliti nanjo brez skrbi. Naše čete so boljše od sovražnikovih. V nasprotju z vsemi mirovnimi govori v nemškem rajstagu in vsemi nemškimi mirovnimi notami, nismo dobili doslej še nobene mirovne ponudbe. Brez dominijev ne sklepamo miru in za hrbti naših zaveznikov tudi ne. Rusije ne zapustimo. Ne sklenemo takega miru, ki bi imel v sebi kali nove vojne. Nemški kancler je dejal, da ni mednarodnega prava. Pri sklepanju miru se moramo spomniti te izjave. Naroda, ki je postopal tako kakor nemški, ne moremo sprejemati v zvezo narodov. Dokler ostane Nemčija v posesti osvojenih ozemelj, ne pridemo do resničnega miru. Zmaga Nemčije bi pomenjala poraz vseh demokracij. Le vojna prinese lahko mir.

### Tereščenko o zunanji politiki.

Petrograd, 25. oktobra. Tereščenko so vprašali časniki o vesteh, da se je hotela Nemčija ponovno pogajati z aliiranci o miru na stroške Rusije. Tereščenko je odgovoril, da bo pojasnil na prihodnji seji zasedanja sveta republike vsa vprašanja zunanje politike. Minister je pristavil, da je Nemčija v resnici podvzela korake z namenom, da zapali med aliiranci spor. Razjasnil je tudi težavno stališče Nemčije, ki se boji nove zimske vojne. — (Wolffov urad pripominja, da so na merodajnih mestih v Nemčiji izjavili, da so Tereščenkove trditve o posebnem nemškem miru na stroške Rusije neutemeljene.)

## Razno.

\* **Kaj se lahko pridobi iz kosti.** V dobi svetovne vojne se je tehnika naučila, kosti ekonomično izrabljati. Deutsche chemisch-technische Nochschrift poroča, da n. pr. neka

severo-nemška tovarna za konzerve pridobi dnevno 600 centov svežih kosti vsaj 100 centov jedilne masti. Razum tega se pridobi iz teh kosti 15 centov mesnega ekstrakta in 300 centov nadomestila za krmo. V Nemčiji bi se na ta način ob primerni organizaciji moglo pridobiti mesečno 1800 ton čiste jedilne masti. V Frankfurtu bolniški klavnici so v enem mesecu pridobili iz 20.791 kilogramov svežih 2542 kilogramov masti.

\* **Internacionala za morilno oboroževanje** se je tudi razbila med vojno kakor vse druge. Njeni reprezentantje so med vsemi vojnimi hujskami na prvem mestu. Tako je n. pr. gospoda na ladjedelnici v Danzigu, gospod Ziese, med ustanovitelj znane nemške anekstionistične družbe, ki si je nadela lepo ima domoljubne stranke. Ta ladjedelnica je zgradila l. 1877. prvi torpedni čoln za Rusijo, leta 1888 najhitrejši nadvodni torpedni čoln za Rusijo, leta 1898 štiri torpedne rušilce za Kitajsko in leta 1898 križarko „Narvik“ za Rusijo.

**Iajte ga vojakom!**  
**Agitirajte za „Naprej!“ Poši-**

**Najbolj zanimiv in najboljši slov. ilustrirani tednik so:**

# TEDENSKÉ SLIKE

ki priobčujejo vsak teden **mnogo zanimivih slik z bojišč** in o drugih važnih aktualnih domačih in tujih dogodkih, ter obilo zanimivega čtiva: pesmi, povesti, **jako zanimiv, lep detektivski roman**, poučne članke in črtice iz gospodinjstva, zdravstva, vzgojeslovja, tehnike in sploh vseh strok poljudnega znanstva.

„TEDENSKÉ SLIKE“ so nepolitičen in nestrankski ilustriran tednik, ki je posvečen le zabavi in pouku.

„TEDENSKÉ SLIKE“ bi naj imela naročene vsaka rodbina, vsaka gostilna, kavarna, vsako društvo itd. Zahtevajte „TEDENSKÉ SLIKE“ povsod in pridobivajte naročnikov.

„TEDENSKÉ SLIKE“ stanejo četrt leta K 3'80 pol leta K 7'50 in celo leto 15'— K. Naročite si „TEDENSKÉ SLIKE“ takoj!

Pošljite nam svoj naslov in pošljemo vam 1 številko „TEDENSKÉ SLIKE“ za stonj in poštne prosto na ogled.

**Upravništvo lista „TEDENSKÉ SLIKE“**

Ljubljana, Francišanska ulica 10/I.

## Občno konsumno društvo v Idriji

registr. zadr. z om. zav.

Trgovina s špecerijskim manu-fakturnim in konfekcijskim blagom, obuvali, opojnimi pijačami.

Pisarna v Idriji št. 446.

Prodajalne:

Centralna v Idriji.

Podružnice:

Na Brusovšu in Podgorami v Idriji in v Spodnji Idriji,

Lastna posestva, valjčni mlin.

Pristopnina znaša 2 K, delež 40 K.